

ΑΝΑΣΤ. ΑΛΕΞ. ΝΙΚΗΤΑ

Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

αὐτίτης οἶνος*

Διευπώθη ἡ γνώμη ὅτι «στὸν Ἴπποκράτη ὑπάρχει αὐτίτης οἶνος μὲ τὴ σημασίαν τοῦ ντόπιου κρασιοῦ, αὐτοῦ ποῦ παράγεται στὸν τόπο καλλιέργειας τῶν σταφυλιῶν». Τὸ ἐρμήνευμα αὐτὸ δὲν ἀποδίδει ὀρθῶς τὴν ἱπποκρατικὴν ἀντίληψιν ἢ, ὀρθότερον, ἱατρικὴν συνταγὴν.

Εἰς τὸ C(orpus) H(ippocraticum) ἀπαντᾷ τὸ ἐπίθετον αὐτίτης μόνον μίαν φοράν: *Περὶ νόσων Γ 14 καὶ οἶνον αὐτίτην πινέτω εὔζωρον*¹. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ἐνὸς εἴδους οἶνου, ποῦ συνιστᾶται διὰ θεραπευτικούς σκοποὺς (πινέτω, sc. ὁ ἄρρωστος). Κατὰ τὸν συντασσόμενον ἐν Ἀμβούργῳ (Δυτ. Γερμανίας) Ἴπποκρατικὸν ἸΝΔΕΧ παραδίδονται ἐν τῷ CH (εἰς ἀντιστοιχοῦς ἱατρικὰς περιπτώσεις) ἐν συνόλῳ 119 τοιαῦτα εἶδη (ποιότητες) οἶνου σχετικὰ μὲ τὴν παρασκευὴν ἢ σύνθεσιν ἢ ἡλικίαν του (π.χ. οἶνος ἄκρητος, ὑδαρής, λευκός, μέλας, ἀνοδμος, εὐώδης, γλυκός, ὀξίνης, ἰσχυρὸς κλπ., καὶ νέος ἢ παλαιός) καὶ ἐπὶ πλέον 6 εἶδη ὀνομαστῶν τ ο π ι κ ῶ ν οἶνων (Θάσιος, Κρητικός, Κῶος, Χίος, Μενδαῖος ἢ Μενδήσιος καὶ Πράμνιος, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροὶ ἀπαντοῦν καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλην. Γραμματείας, ἦσαν δηλ. εὐρύτερον γνωστοὶ προφανῶς μέσῳ τοῦ ἐμπορίου). Οὕτω κατὰ τὴν ἱπποκρατικὴν διδασκαλίαν οἱ ἱπποκρατικοὶ ἱατροί, ὁσάκις συνιστοῦν τ ο π ι κ ὸ ς οἶνους, αὐτοὺς τοὺς ἀναφέρουν ὀ ν ο μ α σ τ ῖ (πρᾶγμα ποῦ δὲν συμβαίνει εἰς τὸ ὡς ἄνω ἱπποκρ. χωρίον), ἐνῶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας περιπτώσεις (= 119), εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκει καὶ τὸ ἐξεταζόμενον χωρίον, συνιστοῦν οἶνον εἰ δ ι κ ὸ ν κατὰ τὴν παρασκευὴν ἢ σύνθεσιν(!) καὶ τὸν χρόνον παραγωγῆς του(!), χ ω ρ ῖ ς νὰ κάμνουν καθόλου μνείαν διὰ τὸν τόπον προελεύσεώς του. Εἶναι ἐπομένως αὐτονόητον, ὅτι εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιπτώσεις οἱ κατὰ τόπους ἄρρωστοὶ ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τὴν θεραπείαν τῶν (κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν ἱατρῶν) αὐτὸν ἢ ἐκεῖνον τὸν ο ἶ ν ο ν, ποῦ φυσικὰ ἢ τὸν εἶχον π.χ. οἱ ἴδιοι ἰδικόντων ἢ τὸν εὕρισκον εὐκόλως εἰς τὸν τόπον διαμονῆς τῶν ἢ τὸν παρεσκεύαζον ἀπὸ τῶν τοπικῶν προϊόντων, ἐχρησιμοποιοῦν δηλ. «ντόπιο κρασί» (εὐχερῆς πρέπει νὰ ἦταν ἐπίσης ἡ ἀγορὰ καὶ χρῆσις τῶν ὡς ἄνω 6 ὀνομαστῶν ἀναφερομένων οἶνων καὶ ἐ κ τ ὸ ς τοῦ τόπου παραγωγῆς τῶν, διότι ἐν ἀντιθέτῳ περιπτώσει δὲν θὰ τοὺς συνίστων οἱ ἱπποκρατικοὶ ἱατροί). Κατ' ἀκολουθίαν ἡ φράσις: αὐτίτης οἶνος εἰς τὸ ἀνωτέρω ἱπποκρ. χωρίον δὲν δύναται ἐξ ἱατρικῆς ἐπόψεως νὰ σημαίη «ντόπιο κρασί», ἀλλὰ «νέο τοῦ παρόντος ἔτους, φετεινὸ κρασί», ὅπως τὸ ἀποδίδει ὁ μεταξὺ ἄλλων ἱατρὸς καὶ ὑπομνηματιστῆς ἱπποκρ. ἔργων Γαληνός² εἰς τὸ Γλωσσάριόν του (XIX, 87, 1 K.): «αὐτίτην (sc. οἶνον): τὸν οἶνον αὐτοετίτην, τὸν ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους», καὶ ἀντιθέτως (Γαλ. XIX, 130, 12 K.): «περυσίας: ὁ περυσινὸς οἶνος, οἶον περυσίας τις ὄν, ὡς καὶ αὐτίτην ὀνομάζει (sc. ὁ Ἴπποκράτης) τὸν αὐτοετίτην». Οὕτω διὰ τὴν περιγραφομένην εἰς τὸ ἱπποκρ. χωρίον νόσον τοῦ εἰλεοῦ ὁ ἱατρὸς συνιστᾷ οἶνον αὐτίτην (= νέον, ἐφετεινὸν οἶνον) καὶ εὔζωρον (= καθαρὸν, μὴ μεμειγμένον, ἄκρατον). Ἀντιθέτως εἰς τὸν (ἄλλον ἐρμηνευτὴν ἱπποκρατικῶν λέξεων) Ἑρωτιανόν³ ἀποδίδεται ἐσφαλμένως τὸ ἐπιθ. αὐτίτης μὲ τὴν σημασίαν «ἀπαράχυτος (οἶνος)», διότι ἀκριβῶς τὴν σημασίαν αὐτὴν ἔχει τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἐπιθ. εὔζωρος (διὰ τὸ χωρίον τοῦ Πολυζήλου, ἀπ. 1: ἀβλαβῶς γὰρ αὐτίτης ἄπασιν ἐν Θεοξενίοις ἐπίνετο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπὶ πλέον παραπέμπει ὁ Ἑρωτιανός, βλ. κατωτ.).

